

Varnių regioninio parko direktorė Irena Zimblienė: „SĖKMĖ PASIEKIAMA DIRBANT KARTU“

Šiomet rugsėjo 24 d. sukaks 30 metų, kaip įsteigtas Varnių regioninis parkas. Pagrindinė jo misija – išsaugoti Žemaičių centrinio ežeroto kalvyno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą ir kultūros paveldo vertybes. Apie tai, ką per minėtą laikotarpį pavyko pasiekti šio parko direkcijos kolektyvui, kaip jam sekasi bendradarbiauti su rajonų savivaldybėmis, kurių teritorijose parkas įkurtas, apie žemaičių kultūros tradicijų puoselėjimą su Varnių regioninio parko direktore IRENA ZIMBLIENE kalbėjosi žurnalo redaktorė DAINUTĖ MUKIENĖ.

Publikacijoje panaudotos nuotraukos – iš Varnių regioninio parko archyvo



Varnių regioninio parko kolektyvas apie 2011-uosius metus

– *Kokius svarbiausius darbus, atliktus per tuos 30 metų, vykdant parkui priskirtas funkcijas, pirmiausiai išskirtumėt? Kuo šiandien parko specialistai, šio krašto gamtos ir etninės kultūros puoselėtojai gali labiausiai pasigirti?*

– 2022-ieji mums dvigubo jubiliejaus metai: Varnių regioniniam parkui – 30, o Varnių regioninio parko direkcijai – 25-eri. Įkūrus regioninius parkus, ne iš karto buvo įsteigtos biudžetinės įstaigos – regioninių parkų direkcijos, kurioms yra pavesta vykdyti šioms parkams priskirtas funkcijas. Tam prireikė penkerių metų. Pirmieji parko planavimo dokumentai buvo patvirtinti 1996 m., o direkcija pradėjo veikti 1997 m. vasario 27 d., priėmus į darbą direktorę. Tada mūsų parko plotas

(Nukelta į 10 p.)



Žygis į Vembūtų piliakalnį (spėjama Žemaičių kunigaikščio Vykinto miesta)



Dviračių žygio dalyviai prie Sklepkalnio (Pavandenės apylinkės) ir žygio į Vembutų (spėjamo Žemaičių kunigaikščio Vykinto miesto teritorija) piliakalnį dalyviai

buvo tik 16 tūkst. hektarų. Pirmaisiais direkcijos veiklos metais ji neturėjo patalpų. Kelis mėnesius man priklausančiu butu, telefonu naudojomės kaip darbovietės. Vėliau direkcijai buvo skirtas vienas kambariukas Varnių seniūnijos pastate. Palaipsniui ėmė formuotis direkcijos kolektyvas – pradėjo dirbti buhalterė, darbininkas, ėjęs ir vairuotojo pareigas, geografą, kultūrologą, ekologą. Mūsų kolektyvas nedidelis – jame dirba tik nuo 7 iki 9 žmonių (turime tik tiek etatų). Iš pradžių mes visi mokėmės dirbti: važiuojome pasisemti žinių pas kaimynus į Žemaitijos nacionalinį parką, vieni su kitais bendravome, vienas kitam padėjome, gilinojome į parko ir direkcijos nuostatus, aiškinomės, ko-

kie yra parko steigimo tikslai ir direkcijos veiklos uždaviniai. Na o tada ėmėmės konkrečių veiklų. 1997-aisiais Aplinkos ministerija Ožtakių kaime direkcijos administracinėms reikmėms nupirko namą. Jį ūkio būdu suremontavome ir pritaikėme įstaigos veiklai. 1998 m. kartu su kolegomis iš Kurtuvėnų regioninio parko direkcijos pradėjome vykdyti bendrą projektą, kurio metu turėjome atlikti Debesnų ir Ilgos pelkių gamtotvarkos darbus ir šiuos gamtinius kompleksus pritaikyti lankymui. Mes visoje Lietuvos saugomų teritorijų sistemoje buvome pirmieji, ėmęsi tokių veiklų. Tad šiame darbe buvome „pirmosios kregždės“, pionieriai.

Pradėjus veikti direkcijai, kelerius pirmuosius



Ant Vembūtų piliakalnio (spėjamoje Žemaičių kunigaikščio Vykinto miesto teritorijoje) Žemaitijos metais vykusios Didžiosios žemaičių talkos dalyviai

metus labai daug dėmesio ir laiko skyrėme tam, kad būtų suvaldytas brakonieravimas Stervo, Biržulio, Lūksto ir parko teritorijoje esančiuose kituose ežeruose: traukėme brakonierių tinklus, palaidines, išimdavome iš ežerų neregistruotas valtis ir pan. Tai nebuvo lengva, tačiau atkaklaus darbo dėka brakonieravimo atvejų minėtuose ežeruose gerokai sumažėjo.

Tuo laikotarpiu, kai mūsų direkcija pradėjo veiklą, Varnių regioniniame parke įrengtų stovyklaviečių, kaimo turizmo sodybų, lankymui pritaiktų objektų praktiškai nebuvo. Siekdami, kad jų atsirastų, užmezgėme ryšius su šioje srityje pradedančiais dirbti verslininkais, ėmėme bendradarbiauti su jais – teikėme jiems konsultacijas, rengėme susitikimus arba vykdėme bendras veiklas. Verta išskirti mūsų suteiktą pagalbą verslininkams organizuojant tarptautinį festivalį „Bliuzo naktys“. Bendrų pastangų dėka šis festivalis sustiprėjo ir vyksta iki šiol.

Išgirdę apie būsimą galimybę gauti finansinę paramą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų, aktyviai ėmėme rengti planuojamų vykdyti projektų techninę ir kitą reikalingą dokumentaciją. Iš pradžių parengėme Medvėgalio kalvų komplekso, Sprūdės piliakalnio, Jomantų miško pažintinio tako pritaikymo lankymui projektus (juos iš pradžių finansavo Rietavo ir Telšių miškų urėdijos bei Telšių rajono savivaldybės administracija). Pradėjus gauti europinę paramą, šie projektai buvo sėkmingai įgyvendinti. Kitus projektus – Pašatrijos piliakalnio (Šatrijos kalno), Pavandenės alkakalnio pritaikymo lankymui, Varnių regioninio parko Lankytojų centro ir ekspozicijos apie parką, Gamtos mokyklos įrengimo, parko informacinės sistemos sukūrimo – įgyvendinome gavę lėšų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir iš Respublikos biudžeto. Šiuos projektus vykdėme kartu su mūsų steigėju Valstybine saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Einant laikui susidūrėme su problema: mediniai takai, stendai, nuorodos, kurias įrengiame įgyvendindami projektus, gamtoje greitai sunyksta, juos nuolat reikia atnaujinti, o tam reikalingų lėšų nebegauname. Dėl to Debesnų botaninis takas dabar jau yra avarinės būklės. Geresnė situacija Par-

(Nukelta į 12 p.)



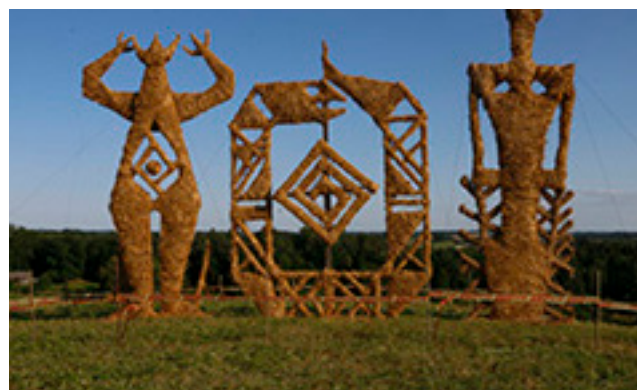
Pilėnų didvyrių atminimo paminėjimas ant Bilionių piliakalnio



Žygis pavyko...



Spėjamo Žemaičių kunigaikščio Vykinto miesto rodyklė



Tradicinio Medvėgalio festivalio ženklai (atributai)



Rudens lygiadienis ant Žemaitijos kalvų



Žygis aplink Paršežerį



Grupė Gamtos mokyklos moksleivių prie Varnių regioninio parko direkcijos Gamtos mokyklos

šežerio pažintiniame take, nes jo atnaujinimui nuolat lėšų skiria Šilalės rajono savivaldybės administracija.

Galime pasigirti pritaikytais lankymui ir visu savo grožiu bei išskirtinumu lankytojus viliojančiais objektais – Medvėgalio archeologiniu kompleksu, Pašatrijos (Šatrijos), Sprūdės, Bilionių piliakalniais, rekonstruotu kolumbariumu Pavandenės alkakalnyje, lankymui pritaikytu Žemaičių kunigaikščio Vykinto *Tviremet* (Vembūtų piliakalniu) su priešpiliu, puikia ekspozicija „Sėpyni keliai iš Varnių“ parko Lankytojų centre, gerai veikiančia parko Gamtos mokykla.

Tai, ką jau paminėjau, ką pasiekėme vykdydami darbus, visiems matoma, tačiau yra ir tokių mūsų vykdomų veiklų, kurių parko lankytojai nemato. Jų rezultatai yra fiksuojami tik dokumentuose. Vykdomė labai svarbius gamtos tyrimo bei gyvosios gamtos inventorizavimo, stebėsenos darbus. Dėka ilgamečio varliagyvių stebėjimo ir pavasarinio gelbėjimo darbų krašto kelyje Nr. 160, ties Stervo gamtiniu rezervatu, buvo įrengta speciali uždvara kelio sankasoje tam, kad varliagyviai negalėtų patekti ant važiuojamosios kelio dalies ir čia nebūtų naikinami. Džiaugiuosi, kad įgyvendinant Norvegijos finansuotą projektą „Biologinės įvairovės ir kitų ekosistemų funkcijų atkūrimo Biržulio, Stervo ir Debesnų



Nuotraukose: (nuo viršaus) žemaičiai ant Šatrijos kalno per Jonines (Rasos šventę); rudens Lygjadienio paminėjimo renginio, vykusio ant Sprūdės piliakalnio, akimirka; vaikai prie Varnių miestelio riboženklio, grupė 2020 m. ant Vebūtų piliakalnio (spėjamo Žemaičių kunigaikščio Vykinto miesto teritorijoje) vykusios žemaičių talkos dalyvių

šlapynėse planavimas ir praktinių atkūrimo priemonių taikymas“ pavyko paruošti Biržulio ežero atkūrimo veiksmų planą, patvenkti Degėsių pelkę, kad būtų galima atstatyti vykdant melioracijos darbus pažeistą buvusio durpyno vandens pusiausvyrą Stervo gamtiniame rezervate ir Debesnų pelkėje sureguliuoti gamtotvarkos veiklas, kurias vykdo ūkininkų šeima, ganydama Herefordų veislės galvijus ir šienaudama.

– *Varnių regioninis parkas apima teritoriją, priklausančią trims Lietuvos rajonų savivaldybėms – Telšių, Kelmės ir Šilalės. Su kokių rajonų valdžia parko administracijai sekasi geriausiai spręsti jai patikėtas funkcijas? Kokius kartu su šiomis savivaldybėmis paskutiniaisiais metais atliktus darbus, įgyvendintus projektus galėtumėt išskirti?*

– Bendraujame ir bendradarbiaujame su visomis trimis savivaldybėmis. Veiklos labai įvairios, tarp jų ir dalyvavimas pasitarimuose, veiklų aptari-



Varnių miestelio panoramos fragmentas

muose, lėšų, reikalingų darbams vykdyti, paieškos ir skyrimas, konkrečios pagalbos prašymai, dalyvavimas įvairių komisijų darbe parke. Visą, ką per tuos metus gero pavyko padaryti bendradarbiaujant su savivaldybių administracijomis, seniūnais, net išvardinti jau būtų sunku. Kadangi Telšių ir Šilalės rajonų teritorijų ploto į Varnių regioninį parką patenka daugiau, tai su šiomis savivaldybėmis ir bendradarbiaujame daugiau negu su Kelmės savivaldybe.

(Nukelta į 14 p.)



Nuotraukose – Žemaičių kalbos pamoka Varnių regioninio parko direkcijoje ir gamtos edukacijos užsiėmimas Varnių regioniniame parke

Kelmės rajono savivaldybės administracija padėjo suformuoti žemės sklypus, kurie buvo reikalingi, kad galėtume pritaikyti lankymui Pavaninės alkakalnį-Sklepkalnį, Užvenčio seniūnas rūpinasi poilsiavietės prie Gludo ežero tvarkymu, kiek įmanoma prižiūri buvusią Sakelių dvarvietę.

Šilalės rajono savivaldybės administracija pasirūpino, kad lankymui būtų pritaikyta Sietuvos kūrgrinda, naujai paženklino Aukštagirės dviračių trasą, Laukuvos seniūnas rūpinasi Medvėgalio komplekso nuolatine priežiūra, Bilionių seniūnė – Bilionių piliakalnio priežiūra, eilę metų vietoje jau pabodusių „Oninių“ organizuoja tautodailės plenerą „Šimtmečio veidai ir vaizdai“ (į šių plenerų veiklas mes įsijungiame kaip partneriai). Kartu su Šilalės kultūros centru organizuojame Medvėgalio menų festivalį (šiemet jis vyks jau šešioliktą kartą). Šilalės savivaldybė įrengė stovyklavietę prie Paršežerio ežero ir ją rūpinasi.

Su Telšių rajono savivaldybės administracija, Varnių, Luokės, Viešvėnų seniūnijomis sprendžiame kitus ne mažiau svarbius klausimus. Tai prisidėjimas lėšomis ir konkrečiais darbais tvarkant parke saugomas rajono teritorijas, techninių projektų rengimas, darbininkų skyrimas par-

kui direkcijai per užimtumo tarnybą, neformaliojo vaikų švietimo Gamtos mokykloje veiklų finansavimas, partnerystė įgyvendinant projektus (Vembūtų piliakalnio pritaikymas lankymui, Jomantų miško pažintinio tako įrengimas, o dabar – jau ir atnaujinimas), renginių organizavimas (Didžioji žemaičių talka, Žemaičių sueiga ant Šatrijos, Varnių kermošius, Mildos pavakarys Vykinto ažuolyne, Rudens lygiadienio ir Baltų vienybės dienos paminėjimai, kurių metu uždegami laužai ant piliakalnių ir kt. veiklos).

– *Jūsų parkui priskirta teritorija apima beveik 34 tūkstančius hektarų. Čia daug draustinių, Stervo gamtinis rezervatas. Kraštas garsėja piliakalniais, ežerais, kūrgrindomis. Atėjus pavasariui turistai tampa aktyvesni. Kur Jūs pati, atvykus svečiui, norinčiam geriau pažinti šį kraštą, šiemet pirmiausiai siūlytumėt apsilankyti? Kokias naujoves šiemet jiems žadate?*

– Pernai, pasitelkus į pagalbą savanorius, bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis, savivaldybių vadovais ir seniūnais pavyko paženklinoti Camino Lituano trasą per visą Varnių regioninį parką. Tai – viena didžiausių naujovių mūsų parke. Šia trasa jau pradeda eiti piligrimai. Parko lankytojai turi galimybę pabuvoti visuose lankymui pritaikytuose objektuose, dalyvauti mūsų parko direkcijos

organizuojamuose žygiuose pėsčiomis ir dviračiais, užsisakyti įvairias edukacijas, organizuojant stovyklas pasirinkti mūsų parko Gamtos mokyklą. Labiausiai lankomi Pašatrijos (Šatrijos), Sprūdės, Medvėgalio, Bilionių piliakalniai ir Sietuvos kūrgrinda. Tikimės, kad šiemet sėkmingai pavyks atnaujinti Jomantų miško pažintinį taką. Paukščių stebėtojų laukia naujai pastatytas paukščių stebėjimo bokštelis prie Biržulio ežero.



Interaktyvus muziejaus ekspozicija Varnių regioninio parko direkcijoje

– *Rūpinatės, kad būtų išsaugota ne tik nuostabi šio krašto gamta, kultūros tradicijos, bet ir žemaičių kalba. Kokių pokyčius, susijusių su žemaičių kalbos vartojimu buitėje ir viešajame gyvenime, stebite paskutiniaisiais metais? Kaip Jūsų parkas prisideda prie žemaičių kalbos puoselėjimo ir populiarinimo?*

– Nesuklysiu sakydama, kad Varnių regioninio parko direkcijos darbuotojai yra nuoseklūs ir aktyvūs žemaičių kalbos, žemaitiško propaguotojai jau nuo kokių 2000-ųjų metų. Mūsų prieš dešimtmetį pradėto organizuoti konkurso „Kalbiekem i korkem žemaitiškā“ tradicijas jau perėmė Telšiai. Didžiosios žemaičių talkos organizuojamos tik Varnių regioniniame parke. Ekspozicijoje „Septyni keliai iš Varnių“ yra skirta vietos žemaitiškai kūrybai ir simbolikai. Čia galima pagilinti žinias apie dounininkų ir

dūnininkų patarmes. Užrašas prie įvažiavimo į Varnių miestą – „Varnė – Žemaitėjes šerdis“ pastatytas mūsų direkcijoje dirbančių specialistų iniciatyva. Gamtos mokykloje viena iš lankytojams siūlomų edukacijų – „Mokomės rašyti žemaitiškai“. Vietos gyventojai jau nebesigėdija kalbėti žemaitiškai, jie net skatina vienas kitą kalbėti gimtąja savo motinos kalba, todėl žemaitiška šneka mūsų krašte gyva. Vis dėlto šioje srityje dar yra ir neartų dirvonų. Valstybinėse ir privačiose įstaigose, tarp jų ir mokyklose, vis dar kartais gali išgirsti sakant, kad žemaitiškai prakalbusi moteriškė ne tokia graži, kaip kalbanti bendrine lietuvių kalba...

– *Kiekvieno kolektyvo darbo sėkmę pirmiausiai lemia ten dirbantys žmonės. Ką galėtumėt pasakyti apie savo kolektyvą?*

– Per 25 mūsų įstaigos veiklos metus joje dirbo šiek tiek daugiau negu dvidešimt specialistų. Darbuotojų kaita nebuvo didelė. Tie, su kuriais tekdavo atsisveikinti, dažniausiai direkciją palikdavo, nes keisdavo gyvenamąją vietą, siekdavo karjeros kitose įstaigose ar būdavo sulaukę garbaus senjorų amžiaus. Mes visi (visas mūsų kolektyvas) kartu kūrėme ir kuriame Varnių regioninį parką, puoselėjame, išryškiname jo vertybes.

Mūsų darbas nėra monotoniškas, jis reikalauja daug kūrybos. Manau, kad dėl to direkcijos darbuotojai yra įvairiapusiški, savo darbe randa prasmę bei būdų saviraiškai. Mažame kolektyve nėra galimybės pasislėpti už kitų nugaros, todėl kiekvienas darbą privalome atlikti gerai. Negaliu išskirti kurio nors atskiro darbuotojo, kad padėkočiau tik jam. Šiuo atveju, kad kurio nors nepaminėjusi jo neįžeisčiau, reikėtų vardinti visus iš eilės. Visiems dirbusiems ir dirbantiems Varnių regioninio parko direkcijoje iš visos širdies tariau didžiulį AČIŪ. Be šių žmonių nebūtų nė vienas darbas atliktas, nė vienas projektas įgyvendintas, o parkas neturėtų ateities.

Dėkoju už pokalbį!

Linkiu sėkmės, kūrybingų metų Jums ir Jūsų kolektyvui!